

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. V. Omnes Fideles præcepto Ecclesiastico tenentur communicare in
articulo mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Ad summum itaque præcipit Ecclesia reventiam externam, aut cerè internam, quâ Christum recognoscamus præsentem; quæ effi præcepta foret, potest cum insufficienti dispo- sitione ad effectum Eucharistiæ, adeoque cum Communionis sacrilegia, consistere; sicut con- stitutus in malo statu potest reverenter cum Deo loqui.

Sic itaque explicatâ tertiâ parte Decretû, progredior ad quartam & quintam, quæ par- vam, vel nullam habent controversiam; & ideo breviter expono incipientes ab ultima, quæ im- ponit penam non servantibus præceptum. Communionis his verbis: *Alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & mortuus Ecclesiasticâ careat sepultura.* Constat autem: apud omnes hanc penam esse ferendam sententiæ, & ideo ad eam transgressor non obligatur, antequam per judicem infligatur.

Restat pars quarta; *Nisi forte*, inquit Pon- tificex, *de proprii Sacerdotis consilio, ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum.* Circa quam quaeritur: Quis sit iste proprius Sacerdos? Resp. omnis, qui eo tempore potest Confessio- nem excipere, sive potestate ordinariâ, ut sunt illi, qui ex officio habent curam animarum; sive ex delegatione Pontificis, ut Religiosi Mendicantes; sive ex speciali licentiâ Episcopi vel Parochi, ut reliqui Confessarii ad Confessio- nes audiendas tempore Paschatis peculiariter ab Ordinariis deputati.

Ratio est; quia consilium differendi Com- munionem sæpe sumendum est ex conscientia penitentis; ut g. quia Confessio generalis est præmittenda; penitens ad perfectiorem dolo- rem disponendus &c. Ergo qui delegat pote- statem absolvendi, eo ipso etiam censetur dele- gare potestatem Communionem differendi, prudenter expensis impedimentis & causis ab- stinendi pro isto tempore. Et ita habet praxis communis, quæ idem declarat circa parvulorum Communionem inchoandam, vel absolute dif- ferendam.

An autem illi, qui Communionem differunt, ex consilio Confessarii, teneantur postea com- municare, jam ante resolutum fuit pro parte affirmativa.

Dices; Sacerdos aufert ab illis obligationem communicandi hoc anno: ergo non tenentur sequenti anno bis communicare, semel pro anno præterito, & semel pro præsentis. Consequen- tia tenet: quia non tenentur hoc anno bis communicare, nisi quia tenebantur præcedenti anno semel; at tunc non tenebantur ob Sacer- dotis dispensationem, ut ponimus: ergo &c. Ita illi, qui annum computant à Paschate in Pascha; quamvis etiam similis obiectio in alia computatione locum habeat.

Resp. ergo, suppositum esse falsum: non enim Confessarius dispensat cum illo, seu non tollit; sed differt, aut commutat obligationem

communicandi pro hoc anno, in obligationem communicandi altero anno. Nec enim potest præceptum Superioris immutare absque speciali commissione, quæ neque ex hoc loco, neque ex aliis iuribus factis colligitur ad dispensandum, bene ad differendum vel commutandum.

Sed numquid ex his verbis rectè colligitur teneri fideles Communionem Paschalem apud proprios Pastores implere, vel alibi de eorum licentiâ? Non puto quòd efficaciter, præcisè ex vi verborum; nam longè diversa sunt com- municare ex manu proprii Sacerdotis, & Com- munionem differre ex consilio proprii Sacerdo- tis: potuisset sanè Ecclesia rationabiliter velle unum, & non alterum, potuisset, inquam, ra- tionabiliter committere unicuique Sacerdoti administrationem Eucharistiæ; dilationem au- tem, utpote quæ non debeat fieri nisi ex iusta causa, reservare iudicio proprii Sacerdotis, tamquam magis idonei ad causam illam digno- scendam.

Interim communis praxis & sensus fide- lium, nec non variæ declarationes Pontifi- cum, qui in privilegiis Regularium faciunt exceptionem Communionis Paschalis, ita vi- dentur hanc legem interpretari. De quo infra, ubi de Ministro Eucharistiæ.

His ita de Communionem Paschali constitutis, restat dubitatio; an extra tempus Paschale, omnes vel aliqui fideles obligentur præcepto Ecclesiastico ad sæpius communicandum? Pro- negante dubii parte facit, quòd si alia extarent tempora Communionis, id debuisset Ecclesia in verbis prædictæ legis declarare, ne daretur fide- libus occasio errandi.

Nihilominus cum communi sententia dico:

CONCLUSIO V.

Omnes Fideles præcepto Ecclesia- stico tenentur communicare in articulo mortis.

Articulus mortis à periculo mortis pro- priè in hoc distinguitur, quòd articulus mortis importat statum disponentem ex natura sua, & per se ad mortem, ut cum valetudo à medicis ita desperata est, ut illorum iudicio paulò post mortem sit allatura. Periculum verò dicitur status, qui etsi naturâ suâ & per se ad mortem non disponat, tamen per accidens ra- tione circumstantiarum, quæ proximè mortem inferre possunt, talis est, ut frequenter cum mors subsequatur: tale periculum est; cum imminet prælium, naufragium, partus diffi- cilis &c.

Equidem Auctores plerumque periculum mortis cum articulo confundunt; quod & jus- facit; nam cap. *Eos qui. 22. de Sententia Ex-*

munitionem non dicitur. fat. sed communit.

45. An Com- munionem Pas- chalis, dan- da sit a propriis Parochis.

46. Articulus mortis à periculo eiusdem di- stinguitur.

quamquam secundum Auctores plerumque

confundantur. communicationis in 6. articulo mortis dicitur, quod paulò post periculum vocatur, ibi: *Eos qui à sententia Canonis, vel hominis (cùm ad illum à quo aliàs de iure fuerant absolventi, nequeunt propter imminentis mortis articulum, aut aliud impedimentum legitimum, pro absolutionis beneficio habere recursum) ab alio absolventur: si cessante postea periculo, vel impedimento &c.*

Cap. Si quis suadente Diabolo. 17. 4. 4. Similiter 17. qu. 4. cap. 29. *Si quis suadente Diabolo, post reservatione excommunicationis excipitur periculum mortis ibi: Nisi mortis urgente periculo, cuius exceptionis fit mentio in cap. Non dubium, 5. de Sententia Excom. ibique appellatur articulus mortis: Nec nisi in articulo mortis sine Romano Pontifice absolutionis possit beneficium impetrare.* Ratio est; quia, quoad moralem estimationem, periculum & eventus periculi pro eodem reputantur.

47. Probatio Conclus. & solutio argumenti in contrarium. Hoc ergo supposito, Conclusio patet ex dictis præcedenti Sectione Conclus. 7. Neque argumentum pro negante dubitationis parte contrarium probat; quia Concilium Lateranense non dicit, quòd tantum semel, sed quòd *saltem semel in Pascha*, id est, effi aliunde non obligaretur aliis temporibus communicare, quod ex aliis legibus, votis, & institutis hominum est petendum.

Deinde dico voluisse Ecclesiam ferre generalis Communionis legem pro omnibus fidelibus tam infirmis, quàm sanis; & hoc titulo communitatis fidelium nemo tenetur aliàs, quàm in Paschate communicare.

Enimverò etsi nullum jus scriptum extaret, consuetudo communicandi morientes adeò est recepta, ut sine gravi scandalo non possit violari; quod est signum gravis obligationis, quam etiam agnoscit communis sensus Doctorum & fidelium.

Hinc non est audiendus Caietanus verbo Communio, ubi sic scribit: Utrum autem in mortis articulo teneatur fidelis quisque communicare, in dubium non est vertendum, quoniam consuetudo Ecclesie hoc mandat, & procul dubio peccat, qui sine rationabili causa absque Viatico recedit. Si tamen contemptus desit, non video rationem peccati mortalis in huiusmodi omissione, ex quo Paschalem Communionem implevit. Idem docet Sylvester verbo Eucharistia 3. in principio. Et sequitur Ema. Sa verbo Eucharistia n. 1.

48. Pro peccato veniali male citatur D. Bonaventura, Diana, D. Bonar. Pro hac etiam opinione, ut puto paradoxa, quia contra torrentem Doctorum sine sufficiente fundamento citat Diana 3. parte tract. 4. resol. 40. D. Bonaventuram in 4. dist. 10. art. 3. q. 1. (debet esse dist. 12. a. 2. q. 1.) sed perperam ut ostendo ex ejus verbis: *Dicendum quòd Sacramentum hoc non est de necessitate, quantum est de sua institutione, sed si est, hoc est ex assumpto officio & mandato superaddito.*

Et explicans istud mandatum: *Quòd, inquit, instituit Ecclesia, ut fideles semel communi-*

carent in anno, & in morte. Unde si quis negligit, non est sine contemptu: ideo peccat mortaliter. Hæc Doctor Seraphicus, æquà lance, ut vides, de Communionem in Paschate, & in morte.

Unico verbo, docet semper adesse contemptum tanti Sacramenti, quando ex negligentia, id est, sine iusta causa omittitur, & ideo tunc semper est peccatum mortale, quæ est communis sententia.

Profectò non video, cur minus obliget Communio in articulo mortis, quàm jejuniū, auditio Missæ, lectio Horarum Canoniarum, & similia, quæ tantum sunt necessaria ex præcepto Ecclesie. Sive enim spectes materiam præcepti, sive finem, liquet manifestè Communionem in articulo mortis esse materiam notabilem, imò notabiliorem, quàm jejuniū, auditio Missæ, & similia, non solum secundum se; sed etiam ratione finis, qui est consolatio & vigor spiritus in illa omnium terribilium terribilissimâ necessitate moriendi, quam hoc Sacramentum tribuit. Quid simile præstat jejuniū, vel auditio Missæ?

Et quid amplius confert Communio in Paschate, ut hæc sit materia notabilis; secus autem Communio in articulo mortis? Igitur vel nunquam pecco mortaliter contra legem humanam, si desit formalis contemptus (quod, post hæc scripta, ut minimum tamquam scandalosum ab Alex. VII. Summo Pontifice damnatum & prohibitum fuit) vel certè pecco mortaliter, quando ex mera negligentia omitto communicare in articulo mortis.

Quidni etiam in periculo mortis? Certè ex sine legis rectè colligitur mens legis: constat autem finem seu effectum Communionis pariter locum habere in periculo mortis; estò distinguatur ab articulo mortis.

Ex quo colligo 1. milites inuitos periculosum conflictum, item eos, qui inuiti periculosam navigationem, similiter lethaliter vulneratos, mulieres proximas difficili partui, damnatos ad mortem &c. graviter obligati ad communicandum.

Unde iudex, ut diximus sectione præcedenti conclus. 7. obligatur reo dare tempus disponendi se ad communicandum, ut patet ex cap. Super eo. 4. de Hæreticis in 6. ubi Alexander VI. qui multis annis præcessit Pium V. præcipit dari Eucharistiam Hæreticis traditis brachio seculari, si sufficientia signa penitentiae dederint: *Nos, inquit Pontifex, inquisitioni vestre de fratrum nostrorum consilio respondemus, quòd taliter deprehensis, etiam si (ut dictum est) sine ulla penitus audientia relinquendi sint iudicio seculari; si tamen postmodum peniteant, & penitentia signa in eis apparuerint manifesta, nequaquam sunt humiliter petita Sacramenta Penitentie & Eucharistia deneganda.*

Idem antè constitutum fuerat cap. 30. 13. q. 2. de iis etiam, qui ob alia delicta erant ex-

tremo

remo supplicio afficiendi. Si omnibus, inquit Concilium Moguntinense II. sub Rabano cap. 27. de peccatis suis penam confessionem agentibus, & dignè penitentibus Communo in fine secundum canonem iussim danda est; cur non eis, qui pro peccatis suis penam extremam persequuntur? Colligo secundò, & erit

CONCLUSIO VI.

Qui paucis antè diebus nihil minus cogitans quàm de morte, communicavit ex devotione, non tenetur accipere aliud Viaticum.

Ratio principalis est, quia talis communicavit in articulo, vel periculo mortis; siquidè articulus mortis non sic computandus est, quasi Eucharistia debeat sumi immediatè ante mortem: sic quippe executio hujus præcepti frequenter esset impossibilis, & qui hodie manè sanus communicasset, si à prandio subito incureret periculum mortis, teneretur iterum communicare, quod nemo rectè dixerit. Sufficit ergo quòd ita communicetur, ut satisfiat fini legis; finis autem est, ut dixi præcedenti Conclusionè, vegetatio seu vigor spiritus in hora mortis, qui vigor facillè retinetur per octo vel decem dies.

Hanc sententiam tenet Suarius disput. 69. sect. 3. §. Rogabis: consilium tamen, & meritò, iteratam Communionem, etiam si tempus interceptum breve sit, v. g. præcedentis diei: nam tunc licitum est per modum Viatici iterum communicare, etiam post cibum & potum, quia Ecclesia non limitavit hanc facultatem ad eos, qui antè longum vel breve tempus non communicaverunt, sed simpliciter illam concessit omnibus; qui Viaticum non acceperunt; in dicto autem casu propriè & formaliter non accepit homo Eucharistiam per modum Viatici. Plus dico: tametsi formaliter accepisset Viaticum; sola utilitas Communionis in articulo mortis exculat à lege jejuniè, de quo infra proprio loco.

Nihilominus oppositum Conclusionis docet Valquez disp. 214. cap. 2. n. 13, dicens: Ego solum in ipso articulo mortis, inchoatà jam ægitudine, hujus præcepti obligationem ita incipere censeo, ut intra illud tempus solum ei satisfieri possit. Rationes quas addert, nullius sunt momenti, & ex jam dictis facillè solvuntur.

Primum, inquit, quia si semel admittamus, ante articulum mortis huic obligationi fieri possit satisfactio, non posset assignari ratio, ob quam potius sufficiat pridie, quàm ante duos, aut plures dies ei satisfieri. Respondeo, rationem esse, quia non pro quolibet tempore censetur quis retinere fructum Communionis, quatenus eo indiget pro articulo mortis.

Sed contra: ergo poterit aliquis in eodem infirmitatis statu obligari ad sæpius communicandum. Consequens videtur falsum; quia Sacramentum Extremæ Unctionis, quod etiam ordinatur ad subsidium infirmi, non potest iteratò suscipi; nisi mutato infirmitatis statu. Consequentia tenet; quia potest infirmitas mortalis tam longo tempore durare, ut Communio, quæ hodie v. g. fit, non censeatur sufficienter vegetare infirmum post unum, aut duos menses: ergo ad hunc finem consequendum tenetur iterum communicare.

Resp. primò Negando Subsumptum. Ad ejus probationem nego Consequentiam: disparitas quippe inter Communionem & Unctionem est voluntas instituentis, quæ nobis innoscit ex praxi Ecclesiæ, quæ non permittit mortuis quamdiu perseverat idem morbi status iteratam Unctionem; bene tamen iteratam Viatici sumptionem. Ratio verò congruentiæ reddi potest, quòd Sacramentum Unctionis solummodò institutum sit ad alleviandum in extrema infirmitate hominem; & ideo ratione hujus significationis, manente eadem infirmitate extremà, non debet iterari: Sacramentum autem Eucharistiæ ad nutriendum hominem, sive illo nutrimento indigeat homo pro ultima debilitate, sive aliàs.

Hinc quoties indigere censeatur homo hoc nutrimento, potest illud iterum suscipere. Et quia maximè illo indiget imminente ultimo certamine, voluit Ecclesia suo præcepto ad hoc inducere homines, ut paulò ante mortem communicent. Quantum verò futurum sit illud tempus, prudenti arbitrio videtur relinquendum, ut si v. g. octo aut decem dierum esse censeatur, inquit Suarez supra.

Resp. secundò Negando primam Consequentiam; quia quamvis ad præcepti impletionem sufficiat ita facere, quòd præceptum est, ut satisfiat fini legis; tamen ad præcepti inductionem non sufficit finis legis, sed insuper requiritur voluntas Legislatoris, idque externa. Proinde tametsi, durante diutius articulo mortis, iterum possit occurrere ratio communicandi, non tamen id sub obligationem cadit; cum lex non præcipiat: solum enim simpliciter ait, in articulo mortis communicandum, quòd unà Communionem satis impletur.

Hinc patet, quid respondendum sit ad hanc Consequentiam: ergo qui hodie in articulo mortis sacrilegè communicavit, vel post sacram Communionem peccavit mortaliter, tenetur rursus communicare, quia vel nullum fructum Sacramenti percepit, vel certè perceptum fructum per peccatum perdidit. Patet, inquam, Consequentiam esse negandam: quia licet ex fine Legislatoris sæpius colligamus mentem legis, tamen lex ad illum finem non obligat, ut superius latius declaravi, & praxis in his casibus satis declarat.

Aliud

An aliquis in eodem infirmitatis statu possit obligari ad iteratam Communionem

53

Ad præcepti inductionem non sufficit finis legis.

54. Qui in articulo mortis sacrilegè communicavit, non tenetur rursus communicare.